

เห็นและไม่เห็นคุณค่า

มีเรื่องจริงอยู่หลายเรื่องก็แสดงให้เห็นถึงการไม่เห็นคุณค่าของบางสิ่ง และการเห็นคุณค่าของบางสิ่งเช่นกัน 'คุณค่า' ไม่ได้ทั้งสองทางอย่างน่าแปลกใจ

จิตรกรสไตล์พันตัวหนังสือบนพื้นฉากที่สวยงามชื่อดังของโลกชาวอังกฤษ ชายภาพเขียนได้ราคาเฉลี่ยต่อรูปประมาณ 1 ล้านเหรียญสหรัฐ เขาเป็นจิตรกรลึกลับที่ยังไม่เคยมีใครเห็นหน้า การกระทำของเขาเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้เกิดความสงสัยในการเห็นคุณค่าของศิลปะของมนุษย์

Banksy คือชื่อของเขา เมื่อชายภาพเขียนของเขาบนนาวิกิของนิวยอร์กโดยขายในราคา 60 เหรียญ ปรากฏว่ามีเพียง 3 คน ที่ซื้อไป รวมกันจ่ายเงิน 420 เหรียญสหรัฐ โดยหารู้ไม่ว่าจริง ๆ แล้ว รวมกันมีมูลค่ากว่า 224,000 เหรียญสหรัฐ (ประมาณ 7 ล้านบาท) นี่คือความสามารถในการซาบซึ้งศิลปะ

ก่อนหน้าการขายครั้งนี้ Banksy ให้สัมภาษณ์ว่า “มีงานวิจัยจากพิพิธภัณฑ์ใหญ่ในลอนดอนว่า คนทั่วไปมองภาพเขียนที่มีชื่อเฉลี่ยเพียง 8 วินาที ดังนั้น ถ้าเอาภาพของคุณไปแขวนไว้ที่ไฟจราจร รับรองได้ว่าภาพเขียนของคุณชนะจิตรกรชั้นเลิศของโลกแน่”

มีอีกสถิติหนึ่งในเรื่องการซาบซึ้งศิลปะของมนุษย์ มีงานศึกษาว่ารูป Mona Lisa ที่มีชื่อเสียงก้องโลกอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ Louvre ในปารีสนั้น คนชมภาพใช้เวลาเฉลี่ยอยู่หน้ารูปภาพประมาณ 15 วินาที ซึ่งเป็นเวลารวมที่ใช้ในการชมภาพ ถ่ายภาพ และส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ต

หลักฐานแค่นี้ยังไม่พอ ในปี 2007 นักไวโอลินชื่อเสียงก้องโลก Joshua Bell ยืนเล่นไวโอลินที่สถานีรถไฟใต้ดินแห่งหนึ่งในกรุงวอชิงตันในช่วงเวลาเร่งด่วน ปรากฏว่ามีคนเป็นพันเดินผ่านแต่มีเพียง 27 คนเท่านั้นที่ย่อนเงินให้รางวัลเขารวมเป็นเงิน 32 เหรียญ คนเหล่านี้ไม่รู้ว่าคุณค่าตัวเข้าฟังคอนเสิร์ตของเขานั้นมีราคาคว่าโหละ 100 เหรียญสหรัฐ

คนจำนวนไม่น้อยเห็นว่าภาพเขียนสวยงามมีศิลปะหรือเพลงมีความไพเราะ ก็เพราะมีคนอื่นบอกว่ามันเป็นเช่นนั้น ความสามารถในการซาบซึ้งศิลปะและเห็นคุณค่ามัน มีความจำกัดอยู่มาก

อย่างไรก็ดี บางครั้งมนุษย์ก็เห็นคุณค่าของบางสิ่งเนื่องจากความจำเป็น ดังเรื่องของยางบีมหงอน้ำแบบมีก้าน (plunger) ซึ่งใช้ประโยชน์เวลาชักโครกแล้วน้ำในโถส้วมไม่ไหลลง หรืออ่างน้ำตันเพราะมีเศษวัสดุหรือตะกอนไปขวางทางลงของน้ำ ยางบีมหงอน้ำคือเครื่องมือสำคัญโดยเอาด้านยางประกบให้แน่น แล้วบีบขึ้นลงสัก 2 - 3 ครั้ง ก็จะก่อให้เกิดแรงดันจนทำให้เศษอุดตันนั้นหลุดไปได้

ถึงแม้เครื่องมือชิ้นนี้จะมีคุณค่าเพราะใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี แต่ก็มีบางคนที่เห็นคุณค่าของมันยิ่งขึ้นกว่านั้น กล่าวคือเอามาใช้เป็นเครื่องมือในการบีมหงอน้ำช่วยชีวิตด้วยวิธีที่เรียกกันว่า CPR (Cardiopulmonary Resuscitation)

CPR เริ่มจากการ ‘บีมหงอน้ำ’ ประมาณ 30 ครั้ง ก่อนซ้อนคอผู้ป่วยและเอาปากประกบปล่อยลมหายใจออกเข้าไปในปากและปอดของผู้ป่วย (ในลมหายใจออกมีออกซิเจนประมาณร้อยละ 6) 2 ครั้ง การ ‘บีมหงอน้ำ’ ก็คือการใช้แขนที่เหยียดตรงกดลงตำแหน่งตรงกลางอกระหว่างนมและใช้อีกมือหนึ่งกดทับลงไปบนมือด้านที่แขนเหยียด โดยกดลงไปอย่างแน่น ๆ ลึก ๆ หนัก ๆ 30 ครั้ง สลับกับการหายใจเข้าไปในปาก 2 ครั้ง

มีผู้เห็นคุณค่าของยางบีมหงอน้ำตรงนี้เอง แทนที่จะใช้มือกดลงไปตรง ๆ เพื่อสร้างแรงกด (นวด) กระตุ้นหัวใจให้ทำงานก็ใช้อย่างบีมกดลงไปตรง ๆ แทน ปรากฏว่าได้ผลสามารถช่วยชีวิตผู้คนได้ในยามฉุกเฉินและไม่มีคนที่ทำ CPR เป็น

ศิลปะเป็นสิ่งที่คุณซาบซึ้งแตกต่างกัน บ้างก็ชอบบางสไตล์ เช่น ภาพของจริง ภาพที่ให้ความรู้สึก ภาพที่ให้ความหมาย ฯลฯ ดังนั้นจึงเห็นคุณค่าแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามก็ดีสำหรับสิ่งที่สัมผัสได้ เกิดประโยชน์โดยเห็นผลอย่างจับต้องได้ คุณค่านั้นก็แตกต่างออกไปอีก

สิ่งใดจะมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับใจซึ่งเกิดจากจินตนาการหรือการสัมผัสของจริง ไม่ใช่เกิดจากการบังคับ ดังคำกล่าวที่ว่า คนเขาจะเห็นว่าเราดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนอื่นไม่ใช่ตัวเอง

